

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a treia)

23 mai 2019*

„Răspundere extracontractuală – Politica economică și monetară – BCE – Băncile centrale naționale – Restructurarea datoriei publice a Greciei – Implicarea sectorului privat – Clauze de acțiune colectivă – Preschimbare obligatorie a unor titluri de creanță grecești – Creditori privați – Aviz al BCE – Încălcare suficient de gravă a unei norme de drept care conferă drepturi particularilor – Principiul *pacta sunt servanda* – Articolul 17 alineatele (1) și (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 63 alineatul (1) TFUE – Articolul 124 TFUE”

În cauza T-107/17,

Frank Steinhoff, cu domiciliul în Hamburg (Germania),

Ewald Filbry, cu domiciliul în Dortmund (Germania),

Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg eG, cu sediul în Gräfenberg (Germania),

Werner Bäcker, cu domiciliul în Rodgau (Germania),

EMB Consulting SE, cu sediul în Mühlthal (Germania),

reprezențați de O. Hoepner și de D. Unrau, avocați,

reclamanți,

împotriva

Băncii Centrale Europene (BCE), reprezentată de O. Heinz și de G. Varhelyi, în calitate de agenți, asistați de H.-G. Kamann, avocat,

pârâtă,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 268 TFUE prin care se urmărește obținerea reparării prejudiciului pe care reclamanții pretind că l-ar fi suferit prin faptul că BCE ar fi omis, în avizul său din 17 februarie 2012 (CON/2012/12), să atragă atenția Republicii Elene cu privire la caracterul nelegal al restructurării datoriei publice grecești avute în vedere prin preschimbarea de titluri de creanță obligatorii,

TRIBUNALUL (Camera a treia),

compus din domnii S. Frimodt Nielsen, președinte, și V. Kreuzschitz (raportor) și doamna N. Póltorak, judecători,

* Limba de procedură: germana.

grefier: doamna S. Bukšek Tomac, administrator,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 29 mai 2018,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei

- 1 În luna octombrie 2009, criza datoriei publice a Greciei s-a declanșat atunci când guvernul elen a anunțat că deficitul public general se ridică la 12,5 % din produsul intern brut (PIB), iar nu la 3,7 %, cum ar fi fost publicat anterior. Acest anunț a accentuat puternic incertitudinea cu privire la fundamentele economice ale Republicii Elene și a generat astfel mai multe degradări succesive ale ratingului său financiar și o creștere constantă a ratelor dobânzilor solicitate de piețele financiare pentru finanțarea datoriei publice a Greciei.
- 2 La sfârșitul lunii aprilie 2010, o agenție de rating a degradat ratingul titlurilor de creanță grecești de la BBB- la BB+, categorie considerată de piețe ca datorie cu risc ridicat. Astfel, la 27 aprilie 2010, agenția de rating Standard Poor's (S&P) a informat deținătorii de titluri de creanță grecești că șansele lor de a-și recupera banii în ipoteza unei restructurări a datoriei publice grecești sau a unei nerespectări a obligațiilor plată din partea statului grec nu erau, în medie, decât de 30-50 %.
- 3 Având în vedere faptul că criza datoriei Greciei amenința să aibă efecte în alte state membre din zona euro și punea în pericol stabilitatea zonei euro în ansamblul său, în cadrul summitului Consiliului European din 25 martie 2010, șefii de stat sau de guvern din zona euro au convenit să pună în aplicare un mecanism interguvernamental de asistență pentru Republica Elenă constând în împrumuturi bilaterale coordonate la rate ale dobânzii neconcesionale, și anume fără niciun element de subvenție. Plata împrumuturilor era supusă unor condiții stricte și activarea sa trebuia să aibă loc în urma unei cereri din parte Republicii Elene. Mecanismul de asistență includea de asemenea o participare substanțială a Fondului Monetar Internațional (FMI).
- 4 La 2 mai 2010, în aplicarea mecanismului de asistență menționat mai sus, statele membre din zona euro au convenit să ofere Greciei 80 de miliarde de euro în cadrul unui pachet financiar de 110 miliarde de euro alocat în comun cu FMI.
- 5 La 9 mai 2010, în cadrul Consiliului Ecofin, s-a decis să se ia un ansamblu de măsuri, printre care, pe de o parte, adoptarea Regulamentului (UE) nr. 407/2010 al Consiliului din 11 mai 2010 de instituire a unui mecanism european de stabilizare financiară (JO 2010, L 118, p. 1), în temeiul articolului 122 alineatul (2) TFUE, și, pe de altă parte, instituirea Fondului european de stabilitate financiară (FESF). La 7 iunie 2010, FESF a fost creat, iar statele membre din zona euro și FESF au semnat acordul-cadru privind condițiile în care FESF ar oferi un sprijin pentru stabilitate.
- 6 La mijlocul anului 2011, Republica Elenă, statele membre din zona euro și mai mulți creditori ai statului elen au inițiat discuții în vederea introducerii unui nou program de asistență financiară. Aceste discuții aveau ca obiectiv general să permită Republicii Elene să regăsească o situație financiară viabilă. Unul dintre elementele avute în vedere era o restructurare a datoriei publice a Greciei, în cadrul căreia creditorii privați ai Republicii Elene ar contribui la reducerea sarcinii acestei datorii pentru a evita astfel o situație de nerespectare a obligațiilor de plată.
- 7 În lunile iunie și iulie 2011, statele membre din zona euro și mai mulți creditori privați ai statului elen au prezentat propuneri de restructurare a datoriei publice a Greciei.

- 8 Potrivit unui Comunicat de presă din 1 iulie 2011, Institutul Internațional de Finanțe (IFI) a declarat, printre altele, următoarele:

„Consiliul de Administrație al Institutului Internațional de Finanțe se angajează să lucreze cu partenerii săi și cu celelalte instituții financiare, cu sectorul public și cu autoritățile elene, nu numai pentru a oferi [Republicii Elene] o contribuție substanțială în ceea ce privește fluxul de numerar, ci și pentru a pune bazele unei poziții de îndatorare mai sustenabile.

Comunitatea financiară privată este dispusă să facă un efort voluntar, de cooperare, transparent și de mari proporții, pentru a sprijini [Republica Elenă], dat fiind caracterul unic și excepțional al circumstanțelor [...]

Contribuția investitorilor privați va completa sprijinul financiar și trezoreria publică și va fi redusă la un număr limitat de opțiuni [...]

- 9 La 21 iulie 2011, șefii de stat sau de guvern din zona euro și instituții ale Uniunii Europene s-au reunit pentru a delibera cu privire la măsurile care trebuie luate pentru a depăși dificultățile cărora le făcea față zona euro.

- 10 În declarația lor comună din 21 iulie 2011 se arată, printre altele, următoarele:

„1. Salutăm măsurile întreprinse de guvernul elen pentru a stabiliza finanțele sale publice și [pentru] a reforma economia sa, precum și noul pachet de măsuri, inclusiv privatizarea, adoptat recent de parlamentul [elen]. Aceste măsuri reprezintă eforturi fără precedent, însă necesare pentru a readuce economia [Republicii Elene] pe o cale a creșterii durabile. Suntem conștienți de eforturile pe care le presupun măsurile de ajustare pentru cetățenii greci și suntem convinși că aceste sacrificii sunt indispensabile pentru redresarea economică și că acestea vor contribui la stabilitatea și la bunăstarea viitoare ale țării.

2. Suntem de acord să sprijinim un nou program pentru [Republica Elenă] și, alături de FMI și de contribuția voluntară a sectorului privat, să acoperim integral deficitul de finanțare. Finanțarea publică totală se va ridica la o valoare estimată de 109 miliarde de euro. Acest program va fi destinat, în special prin intermediul unor rate mai scăzute ale dobânzii și al unor scadențe amânate, ameliorării decisive a sustenabilității datoriei și a profilului de refinanțare al [Republicii Elene]. Solicităm Fondului Monetar Internațional să continue să contribuie la finanțarea noului program [pentru Republica Elenă]. Intenționăm să utilizăm [FESF] drept vehicul de finanțare pentru următoarea tragere. Vom monitoriza îndeaproape punerea strictă în practică a programului, pe baza evaluării periodice a Comisiei [Europene] în colaborare cu BCE și FMI.

[...]

5. Sectorul financiar și-a manifestat disponibilitatea de a sprijini [Republica Elenă] pe bază de voluntariat, prin intermediul unei game întregi de opțiuni care să consolideze în continuare sustenabilitatea generală. Contribuția netă a sectorului privat este estimată la 37 de miliarde de euro [...].”

- 11 În ceea ce privește participarea sectorului privat, se indică la punctul 6 din declarația comună din 21 iulie 2011 următoarele:

„Referitor la abordarea noastră generală cu privire la implicarea sectorului privat în zona euro, am dori să clarificăm faptul că [Republica Elenă] necesită o soluție excepțională și unică.”

- 12 În cadrul summitului lor din 26 octombrie 2011, șefii de stat sau de guvern din zona euro au declarat, printre altele, următoarele:

„12. Participarea sectorului privat joacă un rol vital în aducerea îndatorării [Republicii Elene] la un nivel suportabil. De aceea salutăm discuțiile în curs de desfășurare între [Republica Elenă] și investitorii privați pentru a găsi o soluție care să permită să se aprofundeze participarea sectorului privat. Împreună cu un program de reformă ambițios pentru economia greacă, participarea sectorului privat ar trebui să garanteze reducerea ratei de îndatorare a [Republicii Elene] în raport cu PIB, cu obiectivul de a atinge o rată de 120 % până în 2020. În acest scop, invităm [Republica Elenă], investitorii privați și toate părțile implicate să pună în aplicare o preschimbare voluntară a datoriei cu o ajustare a valorii nominale de 50 % din valoarea noțională a datoriei grecești deținute de investitori privați. Statele membre din zona euro vor contribui la setul de măsuri referitoare la participarea sectorului privat cu suma de 30 de miliarde de euro. Pe această bază, sectorul public este dispus să ofere o finanțare suplimentară în temeiul programului pentru o sumă de până la 100 de miliarde de euro până în anul 2014, inclusiv recapitalizarea impusă a băncilor grecești. Noul program ar trebui să fie decis până la sfârșitul anului 2011 și preschimbarea de obligațiuni ar trebui să fie pusă în aplicare la începutul anului 2012. Solicităm FMI să continue să contribuie la finanțarea noului program grec.

[...]

15. În ceea ce privește abordarea noastră generală în legătură cu participarea sectorului privat în zona euro, amintim decizia pe care am adoptat-o la 21 iulie [2011], potrivit căreia situația [Republicii Elene] face apel la o soluție excepțională și unică.”

- 13 Potrivit unui comunicat de presă al Ministerului de Finanțe elen din 17 noiembrie 2011, respectivul minister a început negocieri cu deținătorii de titluri de creanță grecești în scopul de a pregăti o tranzacție de preschimbare voluntară de astfel de valori mobiliare cu o ajustare a valorii nominale de 50 % din valoarea noțională a datoriei grecești deținute de investitorii privați, astfel cum se prevede la punctul 12 din declarația din 26 octombrie 2011.
- 14 La 2 februarie 2012, Republica Elenă a sesizat, în temeiul articolului 127 alineatul (4) TFUE coroborat cu articolul 282 alineatul (5) TFUE, Banca Centrală Europeană (BCE) cu o cerere de aviz privind Proiectul de lege elenă nr. 4050/2012 de introducere a unor norme de modificare a condițiilor aplicabile titlurilor de creanță negociabile emise sau garantate de statul elen în cadrul unor acorduri cu deținătorii lor, în vederea restructurării datoriei publice grecești, bazată în special pe punerea în aplicare a „clauzelor de acțiune colectivă” (denumite în continuare „Clauzele”).
- 15 La 17 februarie 2012, BCE a emis Avizul CON/2012/12 privind titlurile de creanță negociabile emise sau garantate de statul elen (denumit în continuare „avizul în litigiu”). Din acest aviz reiese în special că, în primul rând, „este important ca statele membre să își păstreze capacitatea de a-și onora în orice moment angajamentele, de asemenea în scopul asigurării stabilității financiare”, în al doilea rând, „[c]azul Republicii Elene este excepțional și unic” (punctul 2.1), în al treilea rând, obiectivul proiectului de lege urmărește să promoveze participarea sectorului privat și în special angajarea unei proceduri menite să faciliteze, în conformitate cu [Clauzele], negocierea cu deținătorii de titluri de creanță grecești și obținerea acordului acestora, contra unei oferte din partea Republicii Elene, pentru preschimbarea unor astfel de titluri de valoare și, prin urmare, o eventuală restructurare a datoriei publice a Greciei (punctul 2.2), în al patrulea rând, „BCE salută faptul că condițiile unei astfel de preschimbări sunt rezultatul unor negocieri între Republica Elenă și instituțiile care reprezintă deținătorii de titluri” (punctul 2.3), în al cincilea rând, „utilizarea [Clauzelor] ca procedură destinată realizării unei preschimbări de titluri este în general conformă cu practica generală [...]” (punctul 2.4) și că, în al șaselea rând, „guvernul Republicii Elene își asumă singur răspunderea de a lua măsurile necesare pentru a garanta, în cele din urmă, viabilitatea datoriilor sale” (punctul 2.6).

- 16 Într-un comunicat de presă din 21 februarie 2012, Ministerul de Finanțe elen, pe de o parte, a divulgat caracteristicile esențiale ale tranzacției avute în vedere de preschimbare voluntară de titluri de creanță grecești și, pe de altă parte, a anunțat pregătirea și adoptarea unei legi în acest scop. Această tranzacție trebuia să cuprindă o cerere de acord și o invitație adresată deținătorilor privați ai anumitor titluri de creanță grecești, cu scopul de a preschimba aceste titluri cu titluri noi având o valoare nominală egală cu 31,5 % din cea a datoriei care face obiectul preschimbării, precum și contra unor titluri emise de FESF cu scadență după 24 de luni și care au o valoare nominală de 15 % din cea a datoriei preschimbate, aceste diferite titluri trebuind să fie furnizate de Republica Elenă la momentul încheierii acordului. În plus, orice investitor privat care participa la această tranzacție trebuia să primească asigurări detașabile legate de PIB din partea Republicii Elene, cu o valoare noțională egală cu cea a noilor titluri de creanță.
- 17 Tot la 21 februarie 2012, Eurogrupul a publicat o declarație în care „a luat act de acordul încheiat între autoritățile elene și sectorul privat cu privire la condițiile generale ale ofertei de preschimbare a titlurilor de creanță, care acoperă toți deținătorii de titluri din sectorul privat” și a constatat că „[r]eușita operațiunii de [participare a investitorilor privați, Private Sector Involvement,] [era] o condiție necesară pentru noul plan de urgență”. În plus, Eurogrupul a confirmat existența unor ajutoare financiare suplimentare pentru Republica Elenă din partea statelor membre din zona euro, prin intermediul FESF, și a arătat că „[r]espectivele contribuții din partea sectoarelor public și privat [trebuiau] să garanteze că ponderea datoriei publice a Greciei este în continuă scădere, până la 120,5 % din PIB în anul 2020”.
- 18 La 23 februarie 2012, Parlamentul Elen a adoptat nomós 4050, Kanónes tropopoiíseos títon, ekdóseos í engýíseos tou Ellinikoú Dimosíou me symfonía ton Omologioúchon (Legea nr. 4050/2012 privind modificarea titlurilor emise sau garantate de statul elen cu acordul deținătorilor acestora și prin care se instituie mecanismul Clauzelor) (FEK A' 36, din 23 februarie 2012). În temeiul mecanismului Clauzelor, amendamentele propuse erau destinate să devină obligatorii din punct de vedere juridic pentru orice deținător de titluri de creanță reglementate de dreptul elen și emise înainte de 31 decembrie 2011, astfel cum sunt identificate în actul Consiliului de Miniștri de aprobare a invitațiilor la participare din partea investitorilor privați [Private Sector Involvement, denumit în continuare „PSI”], dacă amendamentele menționate erau aprobate, în mod colectiv și indiferent de serie, de un cvorum de deținători de titluri care reprezintă cel puțin două treimi din valoarea nominală a respectivelor titluri. În plus, în preambulul Legii nr. 4050/2012, se indică printre altele că „[...] B[CE] și ceilalți membri ai Eurosistemului au încheiat acorduri speciale cu [Republica Elenă] pentru a evita ca misiunea lor și rolul instituțional al acestora, precum și rolul B[CE] în materie de elaborare a politicii monetare, astfel cum rezultă din tratat, să fie compromise”.
- 19 Într-un comunicat de presă din 24 februarie 2012, Ministerul de Finanțe elen a clarificat condițiile tranzacției de preschimbare voluntară de titluri de creanță care implică investitorii privați, făcând trimitere la Legea nr. 4050/2012. Au fost lansate în continuare invitații publice de participare la o preschimbare de titluri de creanță.
- 20 Într-un comunicat de presă din 9 martie 2012, Ministerul de Finanțe elen a declarat că, în principiu, erau îndeplinite condițiile prevăzute în Legea nr. 4050/2012 și a anunțat proporțiile în care creditorii privați acceptaseră oferta de preschimbare. În această privință, s-au arătat, printre altele, următoarele:
- „[D]eținătorii de titluri de creanță emise sau garantate de [Republica Elenă] pentru o sumă de aproximativ 172 de miliarde de euro și-au prezentat titlurile de creanță pentru preschimbare sau și-au dat acordul pentru amendamentele propuse, ca răspuns la invitațiile și la cererile de acord din partea [Republicii Elene] din 24 februarie 2012.

Din aproximativ 177 de miliarde de euro titluri de creanță reglementate de dreptul elen și emise de Republica [Elenă] care au făcut obiectul unor invitații, [Republica Elenă] a primit oferte de preschimbare și acorduri din partea unor deținători de titluri de creanță cu o valoare nominală de

aproximativ 152 de miliarde de euro, ceea ce reprezintă 85,8 % din valoarea nominală neplătită încă a acestor titluri. Deținătorii a 5,3 % din valoarea nominală care nu a fost încă plătită din aceste titluri au participat la cererea de acord și au respins amendamentele propuse. Republica [Elenă] a informat creditorii săi din sectorul public că, de la data confirmării lor și de la certificarea acestora de către Banca [Centrală Elenă], în calitate de gestionar al procedurii în temeiul Legii nr. 4050/2012 [...], intenționează să accepte acordurile primite și să se modifice condițiile tuturor titlurilor sale de creanță reglementate de dreptul elen, inclusiv cele care nu au fost prezentate în vederea preschimbării în urma invitațiilor, în temeiul dispozițiilor legii menționate mai sus. În consecință, Republica [Elenă] nu va prelungi perioada de invitație pentru titlurile sale de creanță reglementate de dreptul elen.

[...] În cazul în care acordurile privind amendamentele propuse privind titlurile de creanță reglementate de dreptul elen sunt acceptate, valoarea nominală a titlurilor respective care urmează să fie preschimbate și a altor titluri [reglementate de o altă lege decât dreptul elen] care au făcut obiectul invitațiilor și pentru care Republica Elenă a primit oferte de preschimbare și acorduri privind amendamentele propuse s-ar ridica la 197 de miliarde de euro, respectiv 95,7 % din valoarea nominală totală a titlurilor de creanță vizate de invitații.”

- 21 Reclamanții, domnii Frank Steinhoff și Ewald Filbry, Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg eG, domnul Werner Bäcker, precum și EMB Consulting și SE, în calitate de deținători de titluri de creanță grecești, au participat la restructurarea datoriei publice grecești în temeiul PSI și al Clauzelor, puse în aplicare în temeiul Legii nr. 4050/2012, după ce au refuzat oferta de preschimbare a titlurilor lor.

Procedura și concluziile părților

- 22 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 16 februarie 2017, reclamanții au introdus prezenta acțiune.
- 23 La propunerea judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a treia) a decis deschiderea procedurii orale.
- 24 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările orale adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 29 mai 2018.
- 25 Reclamanții solicită Tribunalului:
- obligarea BCE la plata a 314 000 de euro în favoarea domnului Steinhoff, a 54 950 de euro în favoarea domnului domnul Filbry, a 2 355 000 de euro în favoarea Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg, a 303 795 de euro în favoarea domnului Bäcker și a 750 460 de euro în favoarea EMB Consulting;
 - majorarea acestor sume cu dobânzi de 5 % peste rata de bază începând cu data litispendenței.
- 26 BCE solicită Tribunalului:
- respingerea acțiunii ca inadmisibilă și, cu titlu subsidiar, ca neîntemeiată;
 - obligarea reclamanților la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la admisibilitate

- 27 BCE consideră că acțiunea reclamanților este inadmisibilă pentru patru motive: în primul rând, acțiunea ar fi prescrisă, în al doilea rând, Tribunalul nu ar fi competent să pronunțe condamnările solicitate, în al treilea rând, BCE nu ar putea fi considerată responsabilă în absența puterii de a adopta un act juridic obligatoriu și, în al patrulea rând, nu ar exista răspundere extracontractuală pentru omisiune în cazul lipsei unei obligații de a acționa.
- 28 Reclamanții contestă că acțiunea lor este inadmisibilă.

Cu privire la termenul de prescripție a acțiunii și la admisibilitatea anexelor

- 29 BCE arată că, pe de o parte, prejudiciile invocate de reclamanți decurg din PSI care a fost publicat la 9 martie 2012 și, pe de altă parte, prezenta acțiune a reclamanților, depusă la grefa Tribunalului la 16 februarie 2017, a făcut obiectul unor cereri de îndreptare a neregularităților pe care aceștia le-au remediat la 15 martie 2017. BCE deduce de aici că Tribunalul nu a fost sesizat cu acțiunea reclamanților decât la 15 martie 2017 și că, în consecință, acțiunea respectivă este prescrisă în temeiul articolului 46 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene coroborat cu articolul 76 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
- 30 În temeiul articolului 46 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, acțiunile formulate împotriva Uniunii în materie de răspundere extracontractuală se prescriu după cinci ani de la producerea faptului care a stat la baza lor. Prescripția este întrerupă prin cerere de chemare în judecată formulată în fața Tribunalului. Articolul 46 din statutul menționat prevede că acesta se aplică de asemenea în cazul acțiunilor împotriva BCE în materie de răspundere extracontractuală.
- 31 În speță, reclamanții consideră că avizul în litigiu, emis la 17 februarie 2012, constituie faptul care generează răspunderea extracontractuală a BCE. La 16 februarie 2017, reclamanții au introdus acțiunea în despăgubiri. Prin urmare, acțiunea lor a fost introdusă în termenul de cinci ani de la adoptarea respectivului aviz și nu poate fi considerată ca fiind prescrisă.
- 32 Această concluzie nu este repusă în discuție de faptul că cererea introductivă a făcut obiectul unor cereri din partea grefei Tribunalului de îndreptare a neregularităților referitoare la, în primul rând, depunerea anexelor cu paginație continuă, însă separat de actul de procedură la care sunt anexate [a se vedea anexa 2 litera (k) din Dispozițiile practice de punere în aplicare a Regulamentului de procedură al Tribunalului (JO 2015, L 152, p. 1) în versiunea aplicabilă la momentul acestor cereri (denumite în continuare „dispozițiile practice de punere în aplicare”) și, în al doilea rând, depunerea unei copii certificate pentru conformitate cu originalul a actului de procedură, împreună cu anexele sale [a se vedea anexa 2 literele (h), (j) și (m) din dispozițiile practice de punere în aplicare] și nici de faptul că reclamanții au remediat aceste neregularități abia la 15 martie 2017.
- 33 Astfel, contrar celor susținute de BCE, îndreptarea neregularităților unei cereri introductive nu afectează, în principiu, nici data sesizării Tribunalului, nici calificarea depunerii acesteia în termenele prevăzute la articolul 263 al șaselea paragraf TFUE sau la articolul 46 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. În conformitate cu punctul 111 din dispozițiile practice de punere în aplicare, o cerere introductivă afectată de neregularitățile de formă precizate în anexa 2 la respectivele dispoziții practice de punere în aplicare nu poate duce decât la o întârziere în comunicarea acesteia. În cazul în care o cerere introductivă este îndreptată, data depunerii în fața Tribunalului a cererii introductive menționate rămâne, așadar, neschimbată. O cerere nu trebuie considerată ca fiind inadmisibilă decât în cazul în care nu prezintă elementele esențiale prevăzute la articolul 76 din Regulamentul de

procedură și în care aceste elemente nu sunt prezentate până la expirarea termenului de formulare a acțiunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 noiembrie 1984, *Bensider și alții/Comisia*, 50/84, EU:C:1984:365, punctul 8, și Hotărârea din 16 decembrie 2011, *Enviro Tech Europe și Enviro Tech International/Comisia*, T-291/04, EU:T:2011:760, punctul 95) sau în cazul în care face obiectul unei cereri de regularizare întrucât nu respectă condițiile specificate în anexa I la dispozițiile practice de punere în aplicare și reclamantul nu efectuează îndreptarea solicitată (a se vedea punctul 110 din dispozițiile de punere în aplicare).

- 34 BCE a constatat de asemenea că mai multe anexe atașate la cerere nu fuseseră traduse din limba greacă în limba de procedură, germană. În cadrul ședinței, în urma unei întrebări din partea Tribunalului, BCE a precizat că deducea din lipsa traducerii anexelor menționate în limba de procedură că acestea trebuiau respinse ca inadmisibile.
- 35 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 46 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, orice înscris depus sau anexat și întocmit într-o altă limbă decât cea de procedură trebuie însoțit de o traducere în limba de procedură. Alineatul (3) al aceluiași articol prevede însă că, în cazul înscrisurilor voluminoase, pot fi depuse traduceri în extras. Traducerea în limba de procedură a înscrisurilor anexate la cererea introductivă nu constituie, așadar, o cerință care trebuie îndeplinită în mod sistematic. Prin urmare, lipsa traducerii nu poate conduce la inadmisibilitatea acestora din oficiu.
- 36 În plus, din cuprinsul punctului 108 din dispozițiile practice de punere în aplicare [devenit punctul 99 în urma modificărilor Dispozițiilor practice de punere în aplicare a Regulamentului de procedură al Tribunalului (JO 2018, L 294, p. 40)] reiese că, atunci când înscrisurile anexate la un act de procedură nu sunt însoțite de o traducere în limba de procedură, grefierul solicită părții în cauză îndreptarea acestei neregularități dacă respectiva traducere este necesară pentru buna desfășurare a procedurii. În speță, o asemenea cerere nu a fost formulată, astfel încât lipsa traducerii nu a fost considerată ca afectând buna desfășurare a procedurii.
- 37 Având în vedere aceste precizări, trebuie să se concluzioneze că lipsa traducerii anexelor în cauză în limba de procedură, pe de o parte, nu constituie o neregulă care ar determina inadmisibilitatea lor și, pe de altă parte, nu repune în discuție data depunerii cererii și, prin urmare, neprescrierea prezentei acțiuni.
- 38 Pentru toate motivele care precedă, trebuie respinse susținerile BCE potrivit cărora acțiunea reclamantilor ar fi prescrisă și anexele care nu au fost traduse în limba de procedură ar fi inadmisibile.

Cu privire la competența Tribunalului

- 39 BCE consideră că prejudiciul a fost cauzat de o măsură pur națională. Prin urmare, nu poate fi angajată răspunderea sa extracontractuală, iar Tribunalul nu ar fi competent.
- 40 În susținerea acestei afirmații, în primul rând, BCE consideră că pierderile pe care reclamantii consideră că le-au suferit nu rezultă din comportamentul său, ci, pe de o parte, din cel al Parlamentului Republicii Elene, care a adoptat Legea nr. 4050/2012, și, pe de altă parte, din decizia unei majorități a deținătorilor titlurilor de creanță în cauză. În al doilea rând, restructurarea datoriei publice a unui stat membru ar ține de competența exclusivă a statelor membre. Astfel, prin adoptarea Legii nr. 4050/2012, Republica Elenă nu ar fi pus în aplicare dreptul Uniunii în sensul articolului 51 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”). În al treilea rând, independent de aspectul dacă Legea nr. 4050/2012 pune în aplicare dreptul Uniunii, Republica Elenă și BCE nu ar trebui să despăgubească reclamantii pentru toate pierderile invocate, din moment ce, în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE, statele membre sunt obligate să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura îndeplinirea obligațiilor care le revin în temeiul dreptului Uniunii, inclusiv, printre altele, obligația de a elimina consecințele nelegale ale unei încălcări a dreptului

Uniunii. În al patrulea rând, avizul în litigiu nu ar privi – și nu ar putea privi – caracteristicile specifice ale PSI. Decizia de a propune PSI și proiectarea acestuia ar reveni exclusiv organelor Republicii Elene. În plus, decizia de a accepta condițiile PSI ar fi fost adoptată cu majoritatea calificată a creditorilor privați.

- 41 Reclamanții consideră că avizul în litigiu este o cauză determinantă a adoptării și a punerii în aplicare de către statul elen a Legii nr. 4050/2012.
- 42 Având în vedere aceste argumente, trebuie amintit că, în temeiul articolului 268 TFUE coroborat cu articolul 340 al treilea paragraf TFUE, Tribunalul este competent să judece litigii referitoare la prejudiciul care ar fi fost cauzate de BCE, în conformitate cu principiile generale comune ordinilor juridice ale statelor membre.
- 43 Din moment ce reclamanții susțin că prejudiciul lor rezultă din adoptarea de către BCE a avizului în litigiu, Tribunalul este competent să examineze această afirmație în temeiul articolelor 268 TFUE și 340 TFUE.
- 44 Faptul că BCE consideră că prejudiciul respectiv nu a fost cauzat de avizul în litigiu, ci de acțiunile Republicii Elene și ale altor deținători de titluri de creanță grecești, nu infirmă această concluzie.
- 45 Astfel, această problemă se referă la examinarea condițiilor necesare pentru punerea în aplicare a răspunderii extracontractuale a Uniunii, și anume, în speță, stabilirea faptului generator al răspunderii și legătura de cauzalitate dintre faptul generator și prejudiciul pretins, care fac obiectul examinării fondului prezentei acțiuni (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 ianuarie 1998, Dubois et Fils/Consiliul și Comisia, T-113/96, EU:T:1998:11, punctul 34, și Hotărârea din 3 mai 2017, Sotiropoulou și alții/Consiliul, T-531/14, nepublicată, EU:T:2017:297, punctele 58-61).
- 46 În ipoteza în care Tribunalul ar trebui să concluzioneze că prejudiciile invocate nu au fost cauzate de avizul în litigiu, această concluzie nu ar modifica nici conținutul prezentei acțiuni, care vizează obligarea BCE la despăgubirea reclamanților, nici competența Tribunalului să o judece. Într-o astfel de ipoteză, Tribunalul este, astfel, competent pentru a statua că nu i se poate imputa BCE prejudiciul în cauză și pentru a respinge acțiunea ca neîntemeiată.
- 47 Prin urmare, este necesar să se respingă argumentul BCE potrivit căruia Tribunalul nu ar fi competent să judece răspunderea extracontractuală invocată de reclamanți.

Cu privire la lipsa de răspundere extracontractuală în absența dreptului de a emite instrucțiuni obligatorii din punct de vedere juridic

- 48 BCE consideră că acțiunea reclamanților este inadmisibilă întrucât, prin faptul că își dă avizul în temeiul articolului 127 alineatul (4) și al articolul 282 alineatul (5) TFUE, ea nu ar exercita o putere care o autorizează să dea instrucțiuni obligatorii din punct de vedere juridic. Prin urmare, aceasta consideră că nu putea să își angajeze răspunderea extracontractuală oferind un astfel de aviz.
- 49 În susținerea acestei afirmații, BCE consideră că rezultă dintr-o jurisprudență constantă că cooperarea dintre instituțiile Uniunii și autoritățile naționale sau asistența tehnică neobligatorie pe care o furnizează instituțiile Uniunii nu poate angaja răspunderea extracontractuală a Uniunii față de particulari. O acțiune în despăgubiri ar fi inadmisibilă în cazul în care măsura instituției Uniunii este de natură pur politică. În plus, Republica Elenă ar fi acționat în speță într-un domeniu de competență exclusiv națională. În sfârșit, BCE contestă, pe de o parte, că jurisprudența mai recentă a recunoscut că acte juridice fără caracter obligatoriu ale instituțiilor Uniunii pot angaja răspunderea extracontractuală

a Uniunii atunci când astfel de acte au condus la un comportament nelegal din partea autorităților naționale și, pe de altă parte, că avizele sale ar fi obligatorii din punct de vedere juridic pentru statele membre.

50 Reclamantii contestă aceste argumente.

51 În această privință, trebuie amintit că acțiunea în despăgubiri constituie o cale de atac autonomă, având funcția sa specifică în cadrul sistemului căilor de atac și fiind subordonată unor condiții de exercitare concepute în considerarea obiectului său specific. În timp ce acțiunile în anulare și în constatarea abținerii de a acționa urmăresc sancționarea nelegalității unui act obligatoriu din punct de vedere juridic sau a lipsei unui astfel de act, acțiunea în despăgubiri are ca obiect cererea de reparare a unui prejudiciu care decurge dintr-un act sau dintr-un comportament ilicit imputabil unei instituții a Uniunii (Hotărârea din 7 octombrie 2015, *Accorinti și alții/BCE*, T-79/13, EU:T:2015:756, punctul 61).

52 Potrivit unei jurisprudențe constante privind răspunderea extracontractuală a Uniunii pentru prejudicii cauzate particularilor printr-o încălcare a dreptului Uniunii imputabilă unei instituții sau unui organ al Uniunii, aplicabilă *mutatis mutandis* răspunderii extracontractuale a BCE prevăzute la articolul 340 al treilea paragraf TFUE, un drept la repararea prejudiciului este recunoscut dacă sunt îndeplinite trei condiții, și anume cele potrivit cărora norma de drept încălcată are ca obiect conferirea de drepturi particularilor, iar încălcarea este suficient de gravă, existența prejudiciului este stabilită și, în sfârșit, există o legătură directă de cauzalitate între încălcarea obligației ce îi revine autorului actului și prejudiciul suferit de persoanele vătămate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2003, *Comisia/Fresh Marine*, C-472/00 P, EU:C:2003:399, punctul 25, Hotărârea din 23 martie 2004, *Ombudsmanul/Lamberts*, C-234/02 P, EU:C:2004:174, punctul 49 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 4 aprilie 2017, *Ombudsmanul/Staelen*, C-337/15 P, EU:C:2017:256, punctul 31).

53 Astfel, numai o nelegalitate a unei instituții care constituie o astfel de încălcare suficient de gravă este de natură să angajeze răspunderea Uniunii. Criteriul decisiv în funcție de care se apreciază o încălcare a dreptului Uniunii ca fiind suficient de gravă este nerespectarea manifestă și gravă de către instituție a limitelor impuse puterii sale de apreciere (a se vedea Hotărârea din 4 iulie 2000, *Bergaderm și Goupil/Comisia*, C-352/98 P, EU:C:2000:361, punctul 43 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 4 aprilie 2017, *Ombudsmanul/Staelen*, C-337/15 P, EU:C:2017:256, punctul 31 și jurisprudența citată). Numai în cazul în care instituția sau organul în cauză nu dispune decât de o marjă de apreciere considerabil redusă sau chiar inexistentă, simpla încălcare a dreptului Uniunii poate fi suficientă pentru a se stabili existența unei încălcări suficient de grave (a se vedea Hotărârea din 7 octombrie 2015, *Accorinti și alții/BCE*, T-79/13, EU:T:2015:756, punctul 67 și jurisprudența citată). Pe de altă parte, încălcarea suficient de gravă a unei norme de drept se aplică în cazul în care în discuție nu este numai un act individual, ci și o omisiune individuală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 noiembrie 2017, *Acquafarm/Comisia*, T-458/16, nepublicată, EU:T:2017:810, punctul 44 și jurisprudența citată).

54 În consecință, pentru a stabili dacă o instituție angajează răspunderea sa extracontractuală, este necesar să se evalueze comportamentul acesteia care stă la originea pretinsului prejudiciu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2004, *Ombudsmanul/Lamberts*, C-234/02 P, EU:C:2004:174, punctul 60) sau, în speță, dacă adoptarea avizului în litigiu de către BCE constituie o încălcare suficient de gravă a unei norme a dreptului Uniunii care era la originea prejudiciului invocat de reclamant.

55 Spre deosebire de acțiunea în anulare, admisibilitatea unei acțiuni în despăgubiri nu depinde de caracterul decizional sau obligatoriu al actului care se află la originea prejudiciului invocat. Orice comportament aflat la originea unui prejudiciu este de natură să stabilească o răspundere extracontractuală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2004, *Ombudsmanul/Lamberts*, C-234/02 P, EU:C:2004:174, punctele 50-52 și 60; a se vedea de asemenea, în ceea ce privește încălcarea unei obligații de a face sau de a nu face, Hotărârea din 20 septembrie 2016, *Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE*, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctele 55-59, 67 și 68;

privind un aviz motivat, Hotărârea din 18 decembrie 2009, Arizmendi și alții/Consiliul și Comisia, T-440/03, T-121/04, T-171/04, T-208/04, T-365/04 și T-484/04, EU:T:2009:530, punctele 66-69, și privind o omisiune individuală, Hotărârea din 16 noiembrie 2017, Acquafarm/Comisia, T-458/16, nepublicată, EU:T:2017:810, punctul 44 și jurisprudența citată). Astfel, dacă o instanță a Uniunii nu ar putea aprecia legalitatea comportamentului unei instituții sau al unui organ al Uniunii, procedura prevăzută la articolul 268 și la articolul 340 al doilea și al treilea paragraf TFUE ar fi lipsită de efectul său util (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2004, Ombudsmanul/Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, punctul 61).

- 56 Prin urmare, BCE nu poate să se prevaleze de jurisprudența anterioară Hotărârii din 23 martie 2004, Ombudsmanul/Lamberts (C-234/02 P, EU:C:2004:174, punctele 31-94), care a respins acțiuni în despăgubiri ca inadmisibile pentru simplul motiv că nelegalitatea invocată era legată de un act lipsit de efecte juridice (Ordonanța din 13 iunie 1991, Sunzest/Comisia, C-50/90, EU:C:1991:253, punctele 17-20, Ordonanța din 4 octombrie 1991, Bosman/Comisia, C-117/91, EU:C:1991:382, punctul 20, și Ordonanța din 10 decembrie 1996, Söktas/Comisia, T-75/96, EU:T:1996:183, punctul 49). Admisibilitatea unei acțiuni în despăgubiri introduse împotriva unui aviz al BCE nu poate, așadar, să depindă de aspectul dacă acest aviz avea sau nu caracter obligatoriu din punct de vedere juridic. Declararea unei acțiuni în despăgubiri ca inadmisibilă pentru simplul motiv că actul aflat la originea prejudiciului pretins este neobligatoriu ar contraveni obiectului și eficacității acestei căi de atac.
- 57 De asemenea, faptul că avizul în litigiu fi de natură politică și că BCE nu era obligată să adopte un astfel de aviz nu afectează admisibilitatea prezentei acțiuni. Astfel, puterea discreționară de care dispune o instituție nu are drept consecință scutirea acesteia de obligația sa de a acționa în conformitate atât cu normele superioare de drept, precum tratatul și principiile generale de drept al Uniunii, cât și cu dreptul derivat aplicabil. În cazul în care legalitatea acestui act este pusă în discuție într-o acțiune în despăgubiri, aceasta poate, așadar, să fie apreciată în lumina obligațiilor care revin instituției menționate (Hotărârea din 18 decembrie 2009, Arizmendi și alții/Consiliul și Comisia, T-440/03, T-121/04, T-171/04, T-208/04, T-365/04 și T-484/04, EU:T:2009:530, punctul 66). În sfârșit, împrejurarea că BCE susține că Republica Elenă ar fi acționat într-un domeniu de competență exclusiv națională nu repune în discuție faptul că reclamanții contestă în speță acțiunile BCE și că Tribunalul este competent pentru a examina această critică pe fond.
- 58 Prin urmare, este necesar să se respingă argumentul BCE potrivit căruia acțiunea reclamanților este inadmisibilă pentru motivul că, prin adoptarea avizului în litigiu, ea nu ar fi exercitat o competență care o autorizează să dea instrucțiuni obligatorii din punct de vedere juridic Republicii Elene.

Cu privire la lipsa răspunderii extracontractuale pentru omisiune în lipsa unei obligații juridice de a acționa

- 59 BCE susține că acțiunea formulată de reclamanți este inadmisibilă, dat fiind că, prin inacțiunea invocată, nu a încălcat o obligație de a acționa susceptibilă să angajeze răspunderea sa extracontractuală. În special, BCE contestă că ar avea o obligație de a proteja dreptul de proprietate al reclamanților pentru următoarele motive. În primul rând, în conformitate cu articolul 127 alineatul (4) TFUE coroborat cu articolul 288 alineatul (5) TFUE, avizele prezentate de BCE nu ar fi obligatorii din punct de vedere juridic. Întrucât statele membre nu sunt obligate de avizele BCE, aceasta nu poate garanta, prin intermediul acestui instrument, protecția efectivă a drepturilor fundamentale ale reclamanților. În plus, în temeiul aceluiași dispoziții, ea nu ar fi obligată să publice anunțuri. În al doilea rând, BCE constată că, în temeiul articolului 17 alineatul (1) TUE, ea nu are nicio obligație de a promova interesul general al Uniunii și de a supraveghea aplicarea dreptului Uniunii. Potrivit BCE, obiectul consultării sale și al avizului în litigiu nu era acela de a determina dacă PSI ca atare era sau nu de dorit, ci se referea la detaliile tehnice ale introducerii Clauzelor aplicabile titlurilor de creanță grecești. În al treilea rând, nici Republica Elenă, nici, prin analogie, BCE nu ar fi supuse unei oarecare obligații de a proteja investițiile și proprietatea reclamanților.

- 60 Reclamanții contestă aceste aprecieri.
- 61 Având în vedere aceste argumente, trebuie să se constate că problema dacă BCE ar putea sau nu ar putea fi considerată răspunzătoare pentru că a omis să informeze, în avizul în litigiu, Republica Elenă cu privire la eventuale nelegalități care afectează proiectul său de lege nr. 4050/2012 pentru motivul că nu avea o obligație de a acționa este o problemă care ține de fondul acțiunii în despăgubiri, iar nu de admisibilitatea acesteia.
- 62 Astfel, aspectul dacă BCE a săvârșit o nelegalitate prin faptul că nu a avizat Republica Elenă cu privire la caracterul pretins nelegal al proiectului său de lege nr. 4050/2012 se referă la condiția existenței unei încălcări suficient de grave de către BCE a unei norme de drept care conferă drepturi particularilor ca urmare a acestei omisiuni.
- 63 Prin urmare, trebuie să se respingă afirmația BCE potrivit căreia acțiunea reclamanților ar fi inadmisibilă în lipsa unei obligații juridice de a acționa și a răspunderii extracontractuale pentru omisiunea de a acționa.

Cu privire la fond

Observații introductive

- 64 În opinia reclamanților, BCE este obligată să respecte drepturile fundamentale în cadrul tuturor activităților sale, astfel încât este obligată ca într-un aviz privind un proiect de lege al unui stat membru să pună în evidență încălcările unor drepturi fundamentale legate de adoptarea și de punerea în aplicare a legii avute în vedere. Or, în speță, reclamanții consideră că BCE a omis să arate în avizul în litigiu că Legea nr. 4050/2012 încâlca, în primul rând, principiul *pacta sunt servanda*, în al doilea rând articolul 17 alineatele (1) și (2) din cartă, în al treilea rând, articolul 63 TFUE și, în al patrulea rând, articolul 124 TFUE. Aceste omisiuni ar fi cauzat prejudicii în valoare de 314 000 de euro domnului Steinhoffle, de 54 950 de euro domnului Filbry, de 2 355 000 de euro Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg, de 303 795 de euro domnului Bäckerle și de 750 460 de euro EMB Consulting.
- 65 BCE consideră că nu este îndeplinită în speță niciuna dintre condițiile necesare pentru angajarea răspunderii sale extracontractuale.
- 66 Înainte de examinarea fiecăreia dintre aceste pretinse încălcări și a legăturii de cauzalitate dintre acestea și prejudiciile invocate, trebuie amintit că angajarea răspunderii extracontractuale a BCE, prevăzută la articolul 340 al treilea paragraf TFUE, presupune îndeplinirea a trei condiții cumulative, și anume ca norma de drept încălcată să aibă ca obiect conferirea de drepturi particularilor, iar încălcarea să fie suficient de gravă, ca existența prejudiciului să fie dovedită și, în sfârșit, să existe o legătură de cauzalitate directă între încălcarea obligației care îi revine autorului actului și prejudiciul suferit de persoanele lezate (a se vedea punctele 52-54 de mai sus).
- 67 Pe de altă parte, este important să se amintească întinderea competenței de avizare a BCE.
- 68 Articolul 127 alineatul (4) TFUE prevede că BCE este consultată de autoritățile naționale cu privire la orice proiect de reglementare în domeniile care sunt de competența sa, în limitele și în condițiile stabilite de Consiliul Uniunii Europene. De asemenea, articolul 282 alineatul (5) TFUE prevede că, în domeniile care intră în sfera atribuțiilor sale, BCE este consultată cu privire la orice proiect de act al Uniunii, precum și cu privire la orice proiect de reglementare la nivel național și poate emite avize.

- 69 Decizia 98/415/CE a Consiliului din 29 iunie 1998 privind consultarea Băncii Centrale Europene de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare (JO 1998, L 189, p. 42, Ediție specială, 01/vol. 2, p. 63) precizează, în considerentul (3), că este necesar ca această obligație de consultare impusă autorităților statelor membre să nu aducă atingere responsabilităților acestor autorități în domeniile care fac obiectul proiectelor în cauză și că ar trebui ca statele membre să consulte BCE în legătură cu orice proiect de reglementare din sfera sa de competență. În plus, potrivit considerentului (6) al Deciziei 98/415, consultarea BCE nu trebuie să prelungească în mod nejustificat procedurile de adoptare a proiectelor de reglementare în statele membre, iar termenele în care BCE trebuie să își dea avizul trebuie totuși să îi permită examinarea atentă a textelor care îi sunt transmise.
- 70 Conținutul acestor considerente se regăsește în dispozițiile Deciziei 98/415. Astfel, în temeiul articolului 2 din Decizia 98/415, autoritățile statelor membre consultă BCE în legătură cu orice proiect de reglementare care intră în sfera sa de competență în temeiul Tratatului FUE și în special în ceea ce privește problemele monetare, mijloacele de plată, băncile centrale naționale, colectarea, elaborarea și difuzarea datelor statistice din domeniile monetar, financiar, bancar, a sistemelor de plăți și a balanțelor de plăți, sistemele de plăți și decontări și normele aplicabile instituțiilor financiare, în măsura în care acestea au o influență substanțială asupra stabilității instituțiilor și a piețelor financiare. În plus, articolul 4 din Decizia 98/415 prevede că fiecare stat membru asigură că BCE este consultată în timp util, astfel încât autoritatea care face propunerea legislativă să ia în considerare avizul BCE înainte de a lua o decizie pe fond, și că avizul BCE este adus la cunoștința autorității care trebuie să adopte dispozițiile respective, atunci când este vorba despre altă autoritate decât cea care a întocmit proiectul de reglementare.
- 71 În primul rând, rezultă din aceste dispoziții că avizele BCE nu sunt obligatorii pentru autoritățile naționale. Astfel, potrivit considerentului (3) și articolului 4 din Decizia 98/415, autoritățile naționale trebuie doar să țină seama de aceste avize și acestea nu aduc atingere responsabilităților respectivelor autorități în materiile care fac obiectul proiectelor în cauză. Rezultă că, deși respectarea obligației de consultare a BCE impune ca ea să își poată prezenta în mod util punctul de vedere în fața autorităților naționale, aceasta nu le poate impune să adere la respectivul punct de vedere. În cazul în care intenția legiuitorului ar fi fost de a face intervenția BCE obligatorie din punct de vedere juridic prin conținutul său, acesta i-ar fi conferit o putere de autorizare, iar nu de avizare. Or, pentru motivele prezentate la punctul 55 de mai sus, constatarea că avizele BCE nu sunt obligatorii pentru autoritățile naționale nu exclude *a priori* că aceste avize pot angaja răspunderea BCE.
- 72 În al doilea rând, trebuie să se constate că BCE dispune de o largă putere de apreciere atunci când adoptă avize. S-a statuat deja în sensul că articolele 127 și 282 TFUE și articolul 18 din Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC) conferă BCE o largă putere de apreciere, a cărei exercitare implică evaluări complexe de ordin economic și social, precum și situații supuse unor evoluții rapide, care trebuie să fie efectuate în contextul Eurosistemului sau al Uniunii în ansamblu. Mai exact, s-a statuat că exercitarea respectivei puteri discreționare implică necesitatea ca BCE, pe de o parte, să anticipeze și să evalueze evoluții economice cu caracter complex și nesigur, precum evoluția piețelor financiare, a masei monetare și a ratei inflației, care afectează buna funcționare a Eurosistemului și a sistemelor de plată și de credit, și, pe de altă parte, să efectueze alegeri de ordin politic, economic și social care impun un echilibru și un arbitraj între diferitele obiective prevăzute la articolul 127 alineatul (1) TFUE, obiectivul principal fiind menținerea stabilității prețurilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 ianuarie 2017, Nausicaa Anadyomène și Banque d'escompte/BCE, T-749/15, nepublicată, EU:T:2017:21, punctul 70 și jurisprudența citată, și Concluziile avocatului general Cruz Villalón prezentate în cauza Gauweiler și alții, C-62/14, EU:C:2015:7, punctul 111 și jurisprudența citată).
- 73 Puterea largă de apreciere de care dispune BCE în adoptarea avizelor sale implică, așadar, faptul că numai o încălcare vădită și gravă a limitelor acestei puteri poate angaja răspunderea sa extracontractuală (a se vedea jurisprudența citată la punctele 53 și 72 de mai sus).

Cu privire la încălcarea principiului pacta sunt servanda

- 74 Potrivit reclamanților, Republica Elenă nu putea introduce în mod valabil, prin intermediul Legii nr. 4050/2012, clauze de revizuire, în condițiile care reglementează titlurile de creanță existente. Principiul dreptului internațional *pacta sunt servanda*, consacrat la articolul 26 din Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor din 23 mai 1969, la care Republica Elenă a aderat, și care este recunoscut de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) și de Curte, s-ar opune acestora. Reclamanții consideră, așadar, că BCE ar fi trebuit să recunoască în avizul în litigiu că Republica Elenă ar încălca acest principiu prin adoptarea unei legi care prevedea o preschimbare obligatorie de titluri de creanță grecești pentru creditorii privați care s-au opus acestui schimb. Faptul că BCE nu a procedat astfel ar constitui o omisiune care contravine obligațiilor sale.
- 75 Pe de altă parte, reclamanții contestă că Republica Elenă poate invoca în speță principiul *rebus sic stantibus* pentru a justifica modificările drepturilor lor contractuale. În susținerea acestui argument, în primul rând, reclamanții subliniază că titlurile de creanță în litigiu au fost emise într-un moment în care comunitatea monetară internațională impusese deja în unanimitate ca titlurile de creanță de stat și fie însoțite de Clauze. În al doilea rând, în pofida solicitărilor reclamanților, Republica Elenă ar fi renunțat în mod deliberat să utilizeze Clauzele cu ocazia emiterii titlurilor de creanță în litigiu. În al treilea rând, în luna aprilie 2003, statele membre s-ar fi pus de acord asupra necesității ca emisiunile de obligațiuni internaționale să fie însoțite de Clauze [a se vedea anexa 1 la raportul Comitetului economic și financiar ECFIN/CEFCPE (2004) REP 50483 final din 12 noiembrie 2004, p. 7] și, în luna septembrie 2003, Comitetul economic și financiar ar fi aprobat un set de clauze de bază care ar trebui să se aplice în condițiile care guvernează emiterea de obligațiuni. În al patrulea rând, încă din luna noiembrie 2004, „guvernatorii băncilor centrale ale statelor G 20” ar fi recomandat includerea Clauzelor în contractele de emisie de obligațiuni pentru a favoriza punerea în aplicare a unor decizii majoritare (a se vedea Recomandarea din 26 octombrie 2004 intitulată „Report to the EFC-Implementation of the EU commitment on Collective Action Clauses in documentation of International Debt Issuance”). În al cincilea rând, temerile că Clauzele pot antrena prime de risc mai ridicate și cresc astfel costul finanțării statului nu au fost confirmate de studiile realizate în anul 2003 de A. Richards și de M. Gugiatti [„The Use of Collective Action Clauses in New York Law Bonds of Sovereign Borrower”, *Journal of International Law*, (2004), p. 815 și următoarele; Szodrich, A., *Staateninsolvenz und private Gläubiger*, BWV Verlag, 2008, p. 226]. Reclamanții consideră, prin urmare, că, dacă Republica Elenă a decis să nu introducă în titlurile sale de creanță grecești Clauzele, deși avusese loc această dezbatere privind includerea lor în titlurile de creanță de stat, ea nu putea, atunci când survin circumstanțele modificate cărora Clauzele sunt menite tocmai să răspundă, să pretindă impunerea unei restructurări recurgând la constrângere.
- 76 BCE contestă aceste afirmații. Ea consideră, mai întâi, că nu îi revenea sarcina de a indica în avizul în litigiu o posibilă încălcare a principiului *pacta sunt servanda* prin Legea nr. 4050/2012, apoi, că nu a putut ea însăși să încalce principiul menționat și, în sfârșit, că principiul respectiv nu a fost încălcat în ceea ce privește aplicarea principiului *rebus sic stantibus*.
- 77 Astfel cum s-a amintit la punctul 52 de mai sus, numai o încălcare suficient de gravă a unei norme de drept care conferă drepturi particularilor este de natură să angajeze răspunderea extracontractuală a BCE. În scopul garantării efectului util al condiției privind încălcarea unei norme de drept care conferă drepturi particularilor, este necesar ca protecția oferită de norma invocată să fie efectivă în privința persoanei care o invocă și, așadar, ca această persoană să se afle printre cele cărora norma în discuție le conferă drepturi. Nu se poate admite ca izvor de despăgubire o normă care nu îl protejează împotriva nelegalității pe particularul care o invocă, ci protejează un alt particular (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 octombrie 2005, Cofradía de pescadores „San Pedro de Bermeo” și alții/Consiliul, T-415/03, EU:T:2005:365, punctul 96, și Hotărârea din 3 decembrie 2015, CN/Parlamentul, T-343/13, EU:T:2015:926, punctul 86 și jurisprudența citată).

- 78 În speță, subscrierea de către reclamânți a titlurilor de creanță în litigiu emise și garantate de Republica Elenă a creat o relație contractuală între aceștia și Republica Elenă. Respectiva relație contractuală nu este reglementată de principiul *pacta sunt servanda* din articolul 26 din Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor. Astfel, în temeiul articolului 1, convenția nu se aplică decât tratatelor dintre state. Prin urmare, articolul 26 din Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor nu reprezintă o normă de drept care conferă drepturi reclamantilor.
- 79 În aceste condiții, Curtea a statuat că principiul *pacta sunt servanda* constituie un principiu fundamental al oricărei ordini juridice (Hotărârea din 16 iunie 1998, Racke, C-162/96, EU:C:1998:293, punctul 49). Astfel, principiul *pacta sunt servanda* desemnează de asemenea un principiu general de drept al Uniunii aplicabil contractelor, care prevede că un contract valabil încheiat este obligatoriu pentru cei care l-au convenit (a se vedea în acest sens Concluziile avocatului general Trstenjak prezentate în cauza Dominguez, C-282/10, EU:C:2011:559, punctul 96, și Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza Pujante Rivera, C-422/14, EU:C:2015:544, punctul 55).
- 80 Cu toate acestea, drepturile și obligațiile părților la un contract nu obligă, în principiu, decât aceste părți. Principiile generale ale dreptului contractelor, cum este principiul *pacta sunt servanda*, nu repun în discuție această întindere relativă a drepturilor deținute de un contractant.
- 81 În plus, avizele BCE nu au nici ca destinatar particulari și nici nu au ca obiect principal relațiile contractuale dintre un particular și un stat membru ca urmare a unei emisiuni de către acest stat membru de titluri de creanță. Astfel, în temeiul articolului 2 din Decizia 98/415, destinatarii avizelor BCE sunt autoritățile statelor membre obligate să consulte BCE, iar nu particulari. Pe de altă parte, competența de avizare a BCE nu are drept obiectiv să evalueze drepturile și obligațiile contractanților, ci se înscrie în cadrul îndeplinirii sarcinilor sale principale în materie de politică monetară și este legată în special de obligația sa de a asigura menținerea stabilității prețurilor, în sensul articolului 127 alineatele (1) și (2) TFUE.
- 82 În consecință, atunci când, precum în speță, BCE este consultată de Republica Elenă cu privire la un proiect de reglementare privind băncile naționale și normele aplicabile instituțiilor financiare în măsura în care au un impact semnificativ asupra stabilității acestor instituții și asupra piețelor financiare, ea nu este obligată să se pronunțe cu privire la respectarea de către acest stat membru a principiului general al dreptului contractelor *pacta sunt servanda* în ceea ce privește deținătorii de titluri de creanță de stat.
- 83 Astfel, competența de avizare a BCE nu conferă reclamantilor un drept de a obține denunțarea de către prezenta instanță a încălcării unui drept contractual pe care îl dețin față de Republica Elenă ca urmare a unei subscrieri de către aceștia a unor titluri de creanță grecești emise și garantate de statul menționat. În lipsa unui drept al reclamantilor de a obține pronunțarea unei opinii a BCE asupra acestui aspect, BCE nu poate să fi săvârșit o nelegalitate prin nepronunțarea în avizul în litigiu cu privire la respectarea principiului *pacta sunt servanda* ca urmare a cererii de consultare a Republicii Elene.
- 84 În plus și în orice caz, nu s-a dovedit că adoptarea Legii nr. 4050/2012 a condus la o încălcare a principiului *pacta sunt servanda*. Astfel, investiția în titluri de creanță de stat nu era scutită de riscul unui prejudiciu patrimonial, chiar dacă dreptul care reglementează aceste titluri nu prevedea posibilitatea de a renegocia înainte de scadența lor anumite modalități, precum valoarea nominală, dobânda acumulată și scadența acestora. Astfel cum a arătat Symvoulio tis Epikrateias (Consiliul de Stat, Grecia), acest risc este determinat, printre altele, de intervalul de timp care se scurge de la data emiterii titlurilor de creanță și în care situații neprevăzute riscă să limiteze în mod semnificativ sau chiar să distrugă capacitățile financiare ale statului, emitentul sau garantul titlurilor respective. După cum a statuat Curtea Europeană a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Curtea EDO”), în cazul în care apar astfel de situații neprevăzute, precum în speță criza datoriei publice a Greciei, statul emitent are dreptul să încerce o renegociere în temeiul principiului *rebus sic stantibus* [a se vedea

hotărârea Symvoulio tis Epikrateias (Consiliul de Stat), astfel cum este rezumată la punctul 29 din Hotărârea Curții EDO din 21 iulie 2016, Mamatas și alții împotriva Greciei, CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614).

- 85 Prin urmare, reclamantii susțin în mod eronat că BCE a săvârșit o nelegalitate de natură să angajeze răspunderea sa extracontractuală prin faptul că nu a denunțat în avizul în litigiu încălcarea principiului *pacta sunt servanda* pe care ar constitui-o în privința lor adoptarea Legii nr. 4050/2012.

Cu privire la încălcarea articolului 17 alineatele (1) și (2) din cartă

- 86 Reclamantele consideră că BCE ar fi trebuit să recunoască în avizul în litigiu că, prin adoptarea proiectului de lege nr. 4050/2010, Republica Elenă urma să aducă o atingere echivalentă unei exproprieri drepturilor creditorilor stabiliți în străinătate și care nu și-au dat consimțământul. Faptul că nu a procedat astfel ar constitui o omisiune care contravine obligațiilor sale.

- 87 În susținerea acestui motiv, în primul rând, reclamantii amintesc faptul că obiectul Legii nr. 4050/2010 consta în a forța creditorii privați care au refuzat în mod expres să își dea acordul cu privire la restructurare să participe la reducerea datoriei publice a Greciei prin introducerea *a posteriori* a Clauzelor.

- 88 În al doilea rând, reclamantii consideră că titlurile de creanță grecești intră sub incidența noțiunii de proprietate, astfel cum este protejată de articolul 17 din cartă. Aceste titluri ar constitui creanțe care dispun de temei suficient în dreptul național pentru a beneficia de respectiva protecție. Într-adevăr, potrivit reclamantilor, din punct de vedere juridic, nu se putea avea în vedere o insolvență a statului elen și aceste titluri de creanță erau considerate în general ca fiind sigure, în special cât timp acestea nu conțineau o clauză de revizuire. În plus, acestea ar fi fost considerate sigure în conformitate cu Solvabilitätsverordnung (Regulamentul privind solvabilitatea) din 14 decembrie 2006 (BGBl 2006 I, p. 2926) [a se vedea în special articolul 26 punctul 2 litera b) din Regulamentul privind solvabilitatea], chiar și atunci când agențiile de rating au retrogradat ratingul Republicii Elene și când cursurile titlurilor de creanță grecești au scăzut, deoarece trebuiau să fie clasificate în categoria de expuneri „guverne centrale” din moment ce executarea lor era datorată de un guvern străin sau de o bancă centrală străină. Acest ultim aspect ar fi confirmat de articolul 15 din nomós 2469, Periorismós kai veltíosi tis apotelesmatikótitas ton kratikón dapanón kai álles diatáxeis (Legea nr. 2469/1997 privind limitele și îmbunătățirea eficienței cheltuielilor publice), din 14 martie 1997 (FEK A' 38/14.3.1997, p. 592). Având în vedere că protecția proprietății se încadrează în principiile generale ale dreptului Uniunii pe care Curtea le-a recunoscut în jurisprudența sa, reclamantii consideră că beneficiază de o protecție a proprietății în ceea ce privește titlurile de creanță de stat.

- 89 În al treilea rând, reclamantii susțin că atingerea adusă dreptului lor de proprietate constituia un act de putere publică. Astfel, potrivit reclamantilor, în hotărârea din 22 martie 2014, Symvoulio tis Epikrateias (ref. 1117/2014) Symvoulio tis Epikrateias (Consiliul de Stat) a calificat întreaga procedură de restructurare a datoriei publice grecești drept act de putere publică ascuns.

- 90 În al patrulea rând, reclamantii consideră că nu constituie o indemnizație echitabilă plătită în timp util obținerea, pe de o parte, a 15 % din valoarea noțională a titlurilor de creanță deținute anterior sub forma a două obligațiuni emise de FESF și, pe de altă parte, obținerea, pentru 31,5 % din valoarea noțională rămasă datorată din aceste titluri, de noi titluri de creanță emise de Republica Elenă cu Clauze, astfel încât condițiile de emisie a acestor titluri se vor putea eventual modifica ulterior în detrimentul creditorilor, fără ca această situație să poată fi *a priori* supusă unei căi de atac din punct de vedere juridic, și care urmau să ajungă la scadență abia între anii 2022 și 2042. Potrivit reclamantilor, se adaugă circumstanța agravantă că, din punct de vedere economic, reducerea creanței nu este de 46,5 %, ci de 78,5 %, după cum a constatat Symvoulio tis Epikrateias (Consiliul de Stat) în hotărârea sa din 22 martie 2014, deoarece se plătesc dobânzi mai mici și, în plus, titlurile transferate

în cadrul preschimbării obligatorii nu ajung la scadență decât între anii 2022 și 2042, cu excepția obligațiunilor FESF, care au ajuns deja la scadență în anii 2013 și 2014. Această evaluare de către statul elen ar fi perfect conformă cu cea a agenției de rating Moody's.

- 91 Reclamanții consideră, prin urmare, că adoptarea Legii nr. 4050/2010 ar presupune o atingere echivalentă cu o expropriere în ceea ce îi privește. Numai o asemenea interpretare ar corespunde cerinței unei protecții jurisdicționale efective, astfel cum a fost consacrată de Curtea EDO în Hotărârea din 23 septembrie 1982, Sporong și Lönnroth împotriva Suediei (CE:ECHR:1982:0923JUD 000715175, punctul 63 și jurisprudența citată), care ar fi de asemenea determinantă pentru interpretarea articolului 17 din cartă în lumina articolului 52 alineatul (3) prima teză din aceasta.
- 92 În fine, reclamanții apreciază că Hotărârea Curții EDO din 21 iulie 2016, Mamatas și alții împotriva Greciei (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614), nu este relevantă, întrucât nu are ca obiect exproprierea unor creditori privați străini care nu sunt stabiliți în Grecia și întrucât, pentru acest motiv, criteriile proporționalității încălcării trebuie să fie apreciate altfel decât în cazul unei atingeri din partea puterii publice aduse proprietății propriilor cetățeni. În plus, în această hotărâre, pentru a aprecia proporționalitatea în cadrul calculării prejudiciului, Curtea EDO ar fi făcut referire la valoarea nominală de 46,5 % primită în schimb, iar nu la pierderea reală de valoare economică de 78,5 %.
- 93 BCE contestă motivele invocate de reclamanți. Aceasta consideră, pe de o parte, că criticile prezentate ar trebui să fie îndreptate împotriva Republicii Elene, întrucât PSI a fost conceput și instituit exclusiv de autoritățile elene, și, pe de altă parte, că dreptul de proprietate al reclamanților nu a fost încălcat din moment ce restricțiile aduse acestor drepturi erau necesare și justificate de obiective de interes general recunoscute de Uniune.
- 94 Având în vedere aceste argumente, trebuie amintit că, în temeiul articolului 17 alineatul (1) din cartă, orice persoană are dreptul de a deține în proprietate, de a folosi, de a dispune de și de a lăsa moștenire bunurile dobândite în mod legal. Nimeni nu poate fi lipsit de bunurile sale decât pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, și în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general.
- 95 În plus, în conformitate cu articolul 51 din cartă, dispozițiile acesteia se adresează în special instituțiilor Uniunii, printre care figurează și BCE (a se vedea articolul 13 TUE), care sunt obligate să respecte drepturile și principiile Uniunii și să promoveze aplicarea acestora.
- 96 Dreptul de proprietate, astfel cum este consacrat în articolul 17 alineatul (1) din Cartă, reprezintă un drept fundamental al dreptului Uniunii (a se vedea Hotărârea din 18 iulie 2013, Schindler Holding și alții/Comisia, C-501/11 P, EU:C:2013:522, punctul 124 și jurisprudența citată), a cărui respectare este o condiție a legalității actelor Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 septembrie 2008, Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, C-402/05 P și C-415/05 P, EU:C:2008:461, punctul 284 și jurisprudența citată). În plus, această dispoziție, care prevede dreptul oricărei persoane de a deține în proprietate bunurile pe care le-a dobândit în mod legal, enunță o normă de drept care are ca obiect conferirea de drepturi particularilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctul 66).
- 97 Rezultă de aici că, în principiu, o încălcare suficient de gravă a articolului 17 alineatul (1) din cartă de către BCE este de natură să angajeze răspunderea extracontractuală a BCE în temeiul articolului 340 al treilea paragraf TFUE.
- 98 Pe de altă parte, caracterul fundamental al acestei norme care protejează particularii și obligația corespunzătoare a BCE de a promova respectarea sa implică faptul că respectivii particulari au dreptul să se aștepte ca aceasta să denunțe încălcarea unei asemenea norme în cadrul exercitării competențelor

sale. În acest sens, trebuie amintit faptul că s-a statuat deja, în contextul unui mecanism de asistență financiară acordat de Mecanismul european de stabilitate în favoarea Republicii Cipru, că articolul 17 alineatul (1) din cartă era susceptibil să fie încălcat de Comisia Europeană nu numai printr-un act pozitiv, ci și printr-un comportament „pasiv” sau chiar prin omisiunea de a lua o măsură pentru care există o obligație specifică de a face care îi revenea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctele 57, 59 și 66-75). În mod similar, statutul special recunoscut BCE în cadrul instituțional al tratatelor nu o scutește de respectarea drepturilor fundamentale ale Uniunii și de obligația sa de a contribui la realizarea obiectivelor Uniunii astfel cum sunt menționate la articolele 2, 3 și 6 TUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2003, Comisia/BCE, C-11/00, EU:C:2003:395, punctul 91).

- 99 Este însă important să amintim de asemenea că dreptul de proprietate garantat prin articolul 17 alineatul (1) din cartă nu este o prerogativă absolută și că exercitarea sa poate face obiectul unor restricții justificate de obiective de interes general urmărite de Uniune (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctul 69 și jurisprudența citată).
- 100 În consecință, astfel cum reiese din articolul 52 alineatul (1) din cartă, pot fi instituite restricții în privința exercitării dreptului de proprietate cu condiția ca aceste restricții să răspundă efectiv unor obiective de interes general urmărite și să nu constituie, față de scopul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere însuși conținutului drepturilor astfel garantate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctul 70 și jurisprudența citată).
- 101 În speță, este cert că Legea nr. 4050/2012, care a făcut obiectul avizului în litigiu, a permis să se reducă valoarea nominală a titlurilor de creanță în litigiu deținute de reclamant și, în consecință, dreptul lor la rambursarea acestei valori în momentul în care aceste titluri de creanță trebuiau să ajungă la scadență.
- 102 Astfel, titlurile de creanță ajunse la scadență trebuie, în principiu, să fie rambursate la valoarea lor nominală. Prin urmare, reclamantii aveau, în principiu, la scadența titlurilor lor, o creanță pecuniară împotriva statului grec, în quantum echivalent cu valoarea lor nominală. Adoptarea Legii nr. 4050/2012 a modificat aceste condiții prin introducerea Clauzelor. Astfel cum s-a arătat la punctul 18 de mai sus, acestea erau aplicabile anumitor titluri de creanță grecești și prevedeau mai exact posibilitatea de a modifica condițiile care le reglementează printr-un acord încheiat între, pe de o parte, statul elen și, pe de altă parte, o majoritate de deținători de titluri de creanță grecești, reprezentând cel puțin două treimi din valoarea nominală a titlurilor în cauză. În temeiul dispozițiilor relevante din legea respectivă, o modificare intervenită în urma unui astfel de acord capătă forță juridică obligatorie pentru toți deținătorii de titluri de creanță grecești, inclusiv pentru cei care nu și-au dat acordul pentru modificarea propusă.
- 103 Legea nr. 4050/2012 a permis, așadar, să se forțeze deținătorii de titluri de creanță grecești să participe la reducerea datoriei publice a Greciei prin intermediul unei deprecieri a valorii titlurilor menționate, din momentul în care această reducere era aprobată prin cvorumul deținătorilor acestora. Respectiva lege a modificat, astfel, drepturile deținătorilor de titluri de creanță grecești, în pofida absenței unei clauze de revizuire conținute în condițiile de emiteră a acestora.
- 104 În urma adoptării legii menționate, autoritățile elene au publicat caracteristicile PSI în reducerea datoriei publice a Greciei și au invitat deținătorii de titluri de creanță în cauză să participe la o preschimbare de titluri. Întrucât cvorumul și majoritatea necesare pentru efectuarea preschimbării de titluri preconizată au fost atinse, tuturor deținătorilor de titluri de creanță grecești, inclusiv celor care se opuneau acestei preschimbări, li s-au preschimbato titlurile în aplicarea Legii nr. 4050/2012 și, prin urmare, valoarea lor a scăzut.

- 105 Deși adoptarea Legii nr. 4050/2012 a condus astfel la o atingere adusă dreptului de proprietate al reclamantilor, trebuie să se constate că această lege răspunde unor obiective de interes general, printre care se numără și cel de a asigura stabilitatea sistemului bancar al zonei euro în ansamblul său. Astfel, în lipsa restructurării datoriei publice grecești, exista, pe de o parte, un risc semnificativ de deteriorare suplimentară a situației economice la momentul respectiv, inclusiv o eventuală insolvență a Republicii Elene, ale cărei titluri de creanță potențial în deficit nu ar mai fi putut fi acceptate de BCE și de băncile centrale naționale ca garanții în cadrul operațiunilor de credit ale Eurosistemului, și, pe de altă parte, riscurile pe care o astfel de evoluție le-ar putea implica pentru stabilitatea sistemului financiar și pentru funcționarea Eurosistemului în ansamblu.
- 106 Atât Curtea EDO, cât și Curtea au recunoscut aceste obiective de interes general. Astfel, în Hotărârea din 21 iulie 2016, Mamatas și alții împotriva Greciei (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614, punctul 103), Curtea EDO a considerat, în cadrul examinării respectării dreptului de proprietate ca urmare a unei scăderi a valorii titlurilor de creanță grecești în aplicarea Legii nr. 4050/2012, că Republica Elenă era îndreptățită să ia măsuri în vederea atingerii obiectivelor de menținere a stabilității economice și de restructurare a datoriei, în interesul general al comunității. De asemenea, în Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctul 71, cu privire la criza datoriei publice cipriote, Curtea a statuat că asigurarea stabilității sistemului bancar din zona euro în ansamblul său era un obiectiv de interes general urmărit de Uniune.
- 107 În ceea ce privește aspectul dacă reducerea valorii titlurilor de creanță în litigiu deținute de reclamantii nu constituia, în raport cu scopul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere înseși substanței dreptului astfel garantat, trebuie amintit ceea ce urmează.
- 108 În primul rând, astfel cum a statuat deja Tribunalul, orice creditor trebuie să suporte riscul de insolvență a debitorului său, inclusiv statal. Achiziționarea de către un investitor de titluri de creanță de stat constituie, prin definiție, o tranzacție care implică un anumit risc financiar, deoarece este supusă elementelor aleatorii ale evoluției piețelor de capital. În plus, reclamantii trebuiau să știe că achiziționarea de titluri de creanță grecești implica un risc chiar și înainte de începutul crizei financiare, din moment ce statul elen emitent se confrunța deja cu o datorie și cu un deficit ridicat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 octombrie 2015, Accorinti și alții/BCE, T-79/13, EU:T:2015:756, punctele 82 și 121).
- 109 Pe de altă parte, în speță, reclamantii au dobândit titluri de creanță grecești în perioada în care criza financiară din Republica Elenă era la apogeu. Astfel, după cum s-a arătat la punctul 1 de mai sus, criza datoriei publice grecești a început în luna octombrie 2009, iar titlurile de creanță grecești au fost dobândite de domnul Steinhoff în luna septembrie 2011, de domnul Filby începând din iulie 2011, de Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg la luna decembrie 2009 și de domnul Bäckerle începând din luna aprilie 2011. Acești reclamantii trebuiau, așadar, să cunoască la momentul achiziționării lor situația economică extrem de instabilă care determina fluctuația valorii titlurilor de creanță grecești, precum și riscul deloc neglijabil al unui deficit, chiar dacă doar selectiv, al Republicii Elene. În ceea ce privește EMB Consulting, aceasta a dobândit în anul 2017 drepturile unor deținători de titluri de creanță grecești care le dobândiseră ei înșiși anterior. În înscrisurile sale, aceasta a afirmat că drepturile care fuseseră transferate către EMB Consulting fuseseră dobândite în cea mai mare parte înainte ca ideea unei preschimbări forțate să fie evocată. În cadrul ședinței, reprezentantul reclamantilor a indicat că aceste drepturi fuseseră dobândite în anii 2011 și 2012. În calitate de succesoare în drepturi a acestor deținători de titluri de creanță grecești, EMB Consulting nu poate susține că nu ar fi avut cunoștința de situația economică extrem de instabilă în momentul achiziționării respectivelor titluri.
- 110 În plus, divergențele de opinii în cadrul statelor membre din zona euro și al altor organe implicate, precum Comisia, FMI și BCE, cu privire la o restructurare a datoriei publice grecești nu ar fi putut fi neglijate de creditorii privați cum sunt reclamantii. În aceste împrejurări, un operator economic

prudent și avizat nu ar fi putut exclude riscul unei restructurări a datoriei publice grecești (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 octombrie 2015, Accorinti și alții/BCE, T-79/13, EU:T:2015:756, punctele 82 și 121, și Hotărârea din 24 ianuarie 2017, Nausicaa Anadyomène și Banque d'escompte/BCE, T-749/15, nepublicată, EU:T:2017:21, punctul 97).

- 111 În cele din urmă, împrejurările aflate la originea Legii nr. 4050/2012 erau cu adevărat excepționale. Astfel, criza datoriei publice grecești era extraordinară și, în lipsa restructurării sale, un deficit, cel puțin selectiv, pe termen scurt al Republicii Elene era o perspectivă credibilă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 ianuarie 2017, Nausicaa Anadyomène și Banque d'escompte/BCE, T-749/15, nepublicată, EU:T:2017:21, punctul 97).
- 112 În al doilea rând, atât organele elene și europene, cât și majoritatea sectorului privat au evaluat măsurile de reducere a datoriei publice grecești care fac obiectul prezentei cauze și și-au dat acordul. Astfel cum arată, în esență, Curtea EDO în Hotărârea din 21 iulie 2016, Mamatas și alții împotriva Greciei (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614, punctul 116), una dintre condițiile impuse de investitorii instituționali internaționali pentru a reduce creanțele lor consta în existența și în activarea Clauzelor. Lipsa acestor Clauze ar fi determinat aplicarea unui procent de reducere mai mare în privința titlurilor de creanță grecești ale celor care ar fi fost dispuși să accepte o marjă de ajustare și ar fi contribuit la convingerea unui număr mare de deținători ai unor astfel de titluri să participe la procesul de reducere a gradului de îndatorare. Rezultă astfel că Clauzele și restructurarea datoriei publice grecești obținută grație acestora constituiau o măsură adecvată și necesară pentru reducerea datoriei menționate și pentru prevenirea încetării plăților de către statul elen. În orice caz, în afara argumentului, prin urmare, nefondat, potrivit căruia participarea sectorului privat la restructurarea datoriei publice grecești ar fi putut fi limitată la deținătorii de titluri de creanță care și-au dat acordul pentru preschimbarea titlurilor lor de creanță, reclamantii nu au arătat că Legea nr. 4050/2012 era în mod vădit neadecvată sau disproporționată în acest scop sau că ar fi existat o măsură la fel de eficientă, dar mai puțin restrictivă pentru a atinge obiectivele de interes public urmărite.
- 113 În al treilea rând, desigur, preschimbarea obligatorie de titluri de creanță grecești ca urmare a Legii nr. 4050/2012 și aprobarea de către o majoritate a deținătorilor de astfel de titluri au determinat o scădere foarte importantă a valorii nominale a acestora. Astfel, reclamantilor, care nu au fost de acord cu modificarea propusă a condițiilor care reglementează titlurile lor de creanță, li s-au impus noile condiții cuprinse în legea menționată, în special o scădere a valorii nominale a acestor titluri. Cu toate acestea, astfel cum a subliniat Curtea EDO în Hotărârea din 21 iulie 2016, Mamatas și alții împotriva Greciei (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614, punctul 112), punctul de referință pentru evaluarea gradului pierderilor suferite de reclamantii nu poate fi suma pe care aceștia sperau să o perceapă în momentul ajungerii la scadență a titlurilor de creanță. Deși valoarea nominală a unui titlu de creanță reflectă măsura creanței deținătorului său la data ajungerii la maturitate, aceasta nu reprezintă adevărata valoare de piață la data la care statul elen a adoptat reglementarea în litigiu, respectiv 23 februarie 2012, dată la care Legea nr. 4050/2012 a fost adoptată. Această valoare fusese, fără îndoială, deja afectată de scăderea bonității statului elen, care începuse deja la jumătatea anului 2010 și care a continuat până la sfârșitul anului 2011. Această scădere a valorii de piață a titlurilor reclamantilor lăsa să se întrevadă că, la 20 august 2015, statul nu ar fi fost în măsură să își onoreze obligațiile care decurg din clauzele convenționale incluse în fostele titluri, adică înainte de adoptarea Legii nr. 4050/2012.
- 114 Având în vedere ansamblul acestor elemente, trebuie statuat că reducerea valorii titlurilor de creanță în litigiu nu constituia, în raport cu scopul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere chiar substanței dreptului astfel garantat. Astfel, ținând seama de natura titlului de proprietate în discuție, de amploarea crizei datoriei publice grecești, de acordul din partea statului elen și a majorității deținătorilor de titluri de creanță grecești pentru o preschimbare cu deprecierea titlurilor respective și de importanța pierderilor suferite, această intervenție nu constituia o atingere intolerabilă adusă dreptului de proprietate al reclamantilor.

- 115 Această concluzie nu este repusă în discuție de diferitele argumente ale reclamanților. Astfel, constatarea potrivit căreia preschimbarea obligatorie și deprecierea titlurilor de creanță în litigiu ale reclamanților sunt măsuri care își au originea în decizii ale statului elen în calitate de putere publică nu este suficientă pentru a demonstra o încălcare a dreptului de proprietate, în sensul articolului 17 alineatul (1) din cartă. Împrejurarea că obligațiunile sunt în general considerate sigure, în special în temeiul Regulamentului privind solvabilitatea (a se vedea punctul 88 de mai sus), nu repune în discuție aprecierea conform căreia cumpărarea de titluri de creanță constituie, prin definiție, o operațiune care implică un anumit risc financiar (a se vedea punctul 108 de mai sus). În același sens, pierderile financiare invocate de reclamanți, deși dovedite, nu sunt suficiente pentru a stabili o încălcare a articolului 17 alineatul (1) din cartă, din moment ce obligațiile includ o valoare reziduală, iar, în lipsa Clauzelor și a restructurării datoriei publice grecești datorită acestora, probabilitatea unei încetări a plăților de către Republica Elenă ar fi crescut semnificativ, conducând nu numai la o prăbușire a economiei elene și la un risc pentru zona euro, ci și la o reducere și mai importantă a valorii titlurilor de creanță în litigiu ale reclamanților. În sfârșit, în măsura în care reclamanții susțin că Hotărârea Curții EDO din 21 iulie 2016, Mamatas și alții împotriva Greciei (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614), nu ar fi relevantă pentru motivul că se referă numai la exproprierea creditorilor privați greci, iar nu la creditorii privați străini care nu sunt stabiliți în Grecia, trebuie să se observe că reclamanții nu invocă niciun argument convingător pentru a demonstra că Curtea EDO ar fi statuat în mod diferit dacă ar fi trebuit să se pronunțe în mod explicit cu privire la situația unor astfel de creditorii străini, care, în plus, erau obligați de aceleași condiții contractuale, în temeiul dreptului obligațiilor grec, ca și creditorii greci.
- 116 Prin urmare, limitarea valorii titlurilor de creanță în litigiu ale reclamanților nu constituie o măsură disproporționată în raport cu obiectivul care constă în protejarea economiei Republicii Elene și a zonei euro împotriva riscului de încetare a plăților de către Republica Elenă și de prăbușire a economiei sale. Prin urmare, în mod eronat reclamanții susțin că măsurile în cauză constituie o încălcare a articolului 17 alineatul (1) din cartă. În plus, în lipsa unei încălcări a acestei dispoziții, nu se poate reproșa BCE că nu a denunțat-o în avizul în litigiu.

Cu privire la încălcarea articolului 63 TFUE

- 117 Reclamanții consideră că BCE ar fi trebuit să remarce în avizul în litigiu că punerea în aplicare a Legii nr. 4050/2012 implica o încălcare a articolului 63 TFUE. Potrivit reclamanților, Legea nr. 4050/2012 antrena o restricție privind circulația capitalurilor pentru motivul că această noțiune ar trebui înțeleasă ca cuprinzând o privare legală de drepturi a creditorilor atunci când această privare nu se bazează pe o clauză de revizuire valabilă. Ieșirea capitalurilor provenite din rambursarea titlurilor de creanță ajunse la scadență, precum și a dobânzilor ar fi restrânsă de faptul că creditorii care nu și-au dat acordul obțin, în loc de totalitatea capitalului investit, doar fracțiuni din acesta, sub formă de noi titluri de creanță sau de obligațiuni care vor ajunge la scadență abia între anii 2022 și 2042. Reclamanții consideră că această restricție nu poate fi justificată de motive de ordine publică menționate la articolul 65 alineatul (1) litera (b) TFUE, deoarece creditorii care nu și-au dat acordul pentru reducerea valorii nominale a titlurilor de creanță grecești nu constituiau, ca urmare a creanțelor lor, o amenințare la adresa existenței statului elen.
- 118 BCE contestă atât că i se poate imputa o încălcare a articolului 63 TFUE, cât și existenței unei încălcări a acestei dispoziții în speță.
- 119 Articolul 63 alineatul (1) TFUE interzice orice restricții privind circulația capitalurilor între statele membre, precum și între statele membre și țările terțe. Astfel de restricții sunt, printre altele, măsuri impuse de un stat membru care sunt de natură să descurajeze, să limiteze sau să împiedice investitorii din alte state membre să investească în statul membru respectiv sau, invers, care sunt de natură să descurajeze, să limiteze sau să împiedice investitorilor aceluși stat membru să investească în alte state membre [a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2000, Comisia/Belgia, C-478/98,

- EU:C:2000:497, punctul 18, Hotărârea din 23 octombrie 2007, Comisia/Germania, C-112/05, EU:C:2007:623, punctul 19, și Hotărârea din 26 mai 2016, NN (L) International, C-48/15, EU:C:2016:356, punctul 44].
- 120 Libera circulație a capitalurilor consacrată la articolul 63 alineatul (1) TFUE este una dintre libertățile fundamentale ale Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iulie 2010, Dijkman și Dijkman-Lavaleije, C-233/09, EU:C:2010:397, punctele 40 și 41, și Hotărârea din 6 martie 2018, SEGRO și Horváth, C-52/16 și C-113/16, EU:C:2018:157, punctul 66), a cărei respectare se impune atât statelor membre, cât și instituțiilor Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 februarie 1984, Rewe-Zentrale, 37/83, EU:C:1984:89, punctul 18, Hotărârea din 2 martie 2010, Arcelor/Parlamentul și Consiliul, T-16/04, EU:T:2010:54, punctul 177, și Hotărârea din 12 decembrie 2012, Evropaiki Dynamiki/EFSA, T-457/07, nepublicată, EU:T:2012:671, punctul 36) și, prin urmare, deopotrivă BCE.
- 121 Independent de problema dacă punerea în aplicare a Legii nr. 4050/2012 a condus la o restricție privind circulația capitalurilor în sensul articolului 63 alineatul (1) TFUE, trebuie să se constate că o astfel de restrângere, dacă ar fi fost demonstrată, ar fi justificată prin motive imperative de interes general.
- 122 Astfel, Curtea a statuat că libera circulație a capitalurilor ar putea fi limitată printr-o reglementare națională cu condiția ca aceasta să fie justificată, pe baza unor considerații obiective independente de originea capitalurilor în cauză, de motive imperative de interes general și să respecte principiul proporționalității, ceea ce impune ca ea să fie de natură să garanteze realizarea obiectivului urmărit în mod legitim și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia (a se vedea Hotărârea din 6 martie 2018, SEGRO și Horváth, C-52/16 și C-113/16, EU:C:2018:157, punctul 76 și jurisprudența citată).
- 123 În speță, măsurile în cauză erau justificate de motive imperative de interes general. Astfel, după cum s-a arătat la punctul 111 de mai sus, împrejurările aflate la originea Legii nr. 4050/2012 erau cu adevărat excepționale, din moment ce, în lipsa unei restructurări, o incapacitate de plată, cel puțin selectivă, pe termen scurt a Republicii Elene era o perspectivă credibilă. În plus, după cum s-a explicat la punctele 105 și 106 de mai sus, măsurile în cauză vizau asigurarea stabilității sistemului bancar din zona euro în ansamblul său. Acest obiectiv constituie un motiv imperativ de interes general.
- 124 În plus, reclamanții nu au demonstrat că măsurile respective erau proporționale. Aceste măsuri au permis să se restabilească stabilitatea sistemului bancar din zona euro în ansamblul său și nu s-a demonstrat că depășeau ceea ce este necesar pentru restabilirea stabilității menționate. În special, participarea creditorilor privați la preschimbarea de titluri de creanță grecești pe o bază exclusiv voluntară, astfel cum preconizează reclamanții, nu ar fi permis să se asigure succesul acestei preschimbări de titluri de valoare. Astfel, întrucât nu garantează un tratament egal între creditorii privați, puțini astfel de creditori ar fi acceptat această preschimbare ținând seama de hazardul moral pe care îl implica, și anume că aceștia ar suporta consecințele riscurilor asumate de creditorii care nu participă la preschimbarea de titluri de creanță grecești. Or, succesul preschimbării de titluri condiționa restructurarea datoriei publice grecești, care, la rândul său, era necesară pentru a stabiliza sistemul bancar din zona euro.
- 125 Prin urmare reclamanții reproșează în mod eronat BCE că nu a denunțat în avizul în litigiu o încălcare a liberei circulații a capitalurilor în sensul articolului 63 TFUE.

Cu privire la încălcarea articolului 124 TFUE

– Observații introductive

- 126 Reclamanții susțin că Republica Elenă a încălcat articolul 124 TFUE prin impunerea în sarcina creditorilor care nu și-au dat acordul a unei preschimbări obligatorii a titlurilor lor de creanță grecești existente contra unor noi titluri.
- 127 BCE contestă atât afirmația potrivit căreia ea ar fi încălcat articolul 124 TFUE, cât și pe cea potrivit căreia Republica Elenă ar fi încălcat această dispoziție. Pe de altă parte, BCE consideră că dreptul său la apărare a fost încălcat în ceea ce privește punctele 55 și 56 din anexa A.8 menționate de reclamanți, din moment ce aceste elemente nu figurau în cererea introductivă.

– Cu privire la dreptul la apărare al BCE

- 128 În cererea introductivă, reclamanții au considerat că Comisia a confirmat că exista o încălcare a articolului 124 TFUE în caz de expropriere. Pentru a susține această afirmație, reclamanții au făcut trimitere la punctele 55 și 56 din observațiile Comisiei din 19 august 2013 prezentate Curții în cauzele C-226/13, C-245/13 și C-247/13, atașate în anexa A.8. Punctele 55 și 56 din aceste observații nu au fost însă reluate în anexa A.8, întrucât paginile 13-15 din aceste observații lipseau. BCE a dedus din aceste fapte că nu a putut să își exercite dreptul la apărare cu privire la respectivele puncte.
- 129 În această privință, trebuie amintit că rezultă din principiul libertății probei că o parte în fața Tribunalului are, în principiu, dreptul de a invoca drept probă înscrisuri depuse în cursul unei alte proceduri judiciare. Buna administrare a justiției nu se opune prezentării lor în fața Tribunalului decât dacă partea menționată a avut acces la înscrisurile respective în mod nelegal sau atunci când acestea sunt confidențiale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 iulie 2017, European Dynamics Luxembourg și alții/Agencia Uniunii Europene pentru Căile Ferate, T-392/15, EU:T:2017:462, punctul 55).
- 130 Pe de altă parte, este necesar să se observe că reclamanții au depus paginile care lipsesc din anexa A.8 în stadiul replicii (a se vedea anexa C.5), astfel încât BCE a putut să ia poziție cu privire la aceste puncte în stadiul duplicii și în ședință. În plus, argumentul prezentat de reclamanți nu se întemeiază doar pe anexa A.8, ci și pe anexa A.9. Or, punctele 48 și 49 din anexa respectivă, care conțin observațiile Comisiei din 21 februarie 2014 prezentate Curții în cauza C-578/13, sunt identice cu punctele 55 și 56 din observațiile Comisiei din 19 august 2013 menționate în anexa C.5
- 131 Având în vedere aceste elemente, BCE susține în mod eronat că drepturile sale la apărare au fost încălcate și că expunerea reclamanților întemeiată pe punctele 55 și 56 din anexa A.8 ar trebui respinsă.

– Cu privire la articolul 124 TFUE

- 132 În temeiul articolului 124 TFUE, este interzisă orice măsură care nu se întemeiază pe considerente de ordin prudential și care stabilește accesul preferențial la instituțiile financiare al instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, al autorităților administrațiilor publice centrale, al autorităților regionale sau locale, al celorlalte autorități publice sau al altor organisme ori întreprinderi publice din statele membre.
- 133 Reclamanții consideră că, în temeiul acestei dispoziții și al Regulamentului (CE) nr. 3604/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993 de stabilire a definițiilor pentru aplicarea interdicției accesului privilegiat prevăzute la articolul [124 TFUE] (JO 1993, L 332, p. 4, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 30),

statele membre nu pot facilita sectorului public, prin intermediul unor măsuri de putere publică, un acces privilegiat la instituții de credit. Or, potrivit reclamanților, printre creditorii care nu și-au dat acordul pentru restructurarea datoriei publice grecești figurau în special instituții de credit care constituiau „instituții financiare” în sensul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 3604/93 coroborat cu articolul 1 prima liniuță din Prima Directivă 77/780/CEE a Consiliului din 12 decembrie 1977 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind accesul la activitatea de credit a instituțiilor de credit și exercitarea acesteia (JO 1977, L 322, p. 30). Potrivit reclamanților, preschimbarea obligatorie de titluri de creanță grecești instituită prin Legea nr. 4050/2012 a obligat aceste instituții financiare să ia în depozit noile titluri de creanță de stat în condiții vădit neconforme cu piața. În consecință, respectiva preschimbare ar încălca articolul 124 TFUE. În susținerea acestui argument, reclamanții subliniază, pe de o parte, că, la data preschimbării obligatorii de titluri de creanță grecești, în luna martie 2012, „noile” titluri de creanță aveau o valoare nominală care reprezenta numai 46,5 % din valoarea „vechilor” titluri de creanță preschimbate și, pe de altă parte, că, din punct de vedere economic, respectivele titluri „noi” aveau o valoare care reprezenta doar 21,5 % din valoarea titlurilor „vechi” [a se vedea hotărârea Symvoulis tis Epikrateias (Consiliul de Stat) din 22 martie 2014].

- 134 Astfel, reclamanții reproșează, în esență, BCE că a săvârșit o încălcare suficient de gravă atunci când a omis să denunțe faptul că proiectul de lege nr. 4050/2012 dădea naștere unei încălcări a articolului 124 TFUE.
- 135 Cu toate acestea, pe de o parte, Legea nr. 4050/2012 nu oferă un acces privilegiat la instituțiile financiare contrar articolului 124 TFUE.
- 136 Astfel, articolul 124 TFUE interzice orice măsură care nu se întemeiază pe considerente de ordin prudentțial și care acordă în special statelor membre un acces preferențial la instituțiile financiare care vizează să stimuleze statele membre să respecte o politică bugetară sănătoasă, evitând ca o finanțare monetară a deficitelor publice sau un acces preferențial al autorităților publice la piețele financiare să conducă la o îndatorare excesivă sau la deficite excesive ale statelor membre (a se vedea în acest sens primul considerent al Regulamentului nr. 3604/93 și Hotărârea din 1 octombrie 2015, Bara și alții, C-201/14, EU:C:2015:638, punctul 22 și jurisprudența citată).
- 137 Or, Legea nr. 4050/2012 nu are ca obiect să crească gradul de îndatorare a Republicii Elene, ci, dimpotrivă, să îl reducă, având în vedere caracterul său excesiv, devalorizând titlurile deținute de reclamanți.
- 138 Pe de altă parte, adoptarea Legii nr. 4050/2012 este justificată de considerente de ordin prudentțial vizate la articolul 124 TFUE. Astfel, articolul 2 din Regulamentul nr. 3604/93 le definește drept considerații care stau la baza actelor cu putere de lege și a actelor administrative naționale întemeiate pe sau compatibile cu dreptul Uniunii și concepute pentru a promova soliditatea instituțiilor financiare, pentru a întări stabilitatea sistemului financiar ca întreg și pentru protejarea clienților acestor instituții. Or, proiectul de lege nr. 4050/2012 contribuia la menținerea atât a finanțelor publice elene, cât și a stabilității sistemului financiar din zona euro (a se vedea punctele 105 și 106 de mai sus).
- 139 Pe de altă parte, articolul 124 TFUE nu urmărește să protejeze reclamanții și nu le conferă drepturi.
- 140 Or, așa cum s-a arătat la punctul 77 de mai sus, nu ar fi admisă ca temei pentru o cerere de despăgubiri o normă de drept care nu conferă drepturi persoanei care o invocă. Astfel, nu ar fi acceptată o normă care nu protejează persoana împotriva nelegalității pe care o invocă, ci care protejează o altă persoană. O normă de drept are ca obiect să confere drepturi particularilor atunci când creează un avantaj care poate fi calificat drept dobândit, când are ca funcție să protejeze interesele particularilor sau când atribuie în beneficiul particularilor drepturi al căror conținut poate fi identificat în mod suficient (a se vedea Hotărârea din 19 octombrie 2005, Cofradía de pescadores „San Pedro de Bermeo” și alții/Consiliul, T-415/03, EU:T:2005:365, punctul 86 și jurisprudența citată). În

speță, norma prevăzută la articolul 124 TFUE este menită să asigure protecția instituțiilor publice ale Uniunii și ale statelor membre împotriva riscurilor bugetare ale unui acces privilegiat la instituții financiare. Interdicția prevăzută de articolul 124 TFUE urmărește, așadar, să protejeze nu particularii și întreprinderile precum reclamanții din prezenta cauză, ci Uniunea ca atare, inclusiv statele membre, împotriva unor comportamente care pot compromite stabilitatea economică și financiară a Uniunii în ansamblul său.

- 141 Prin urmare, articolul 124 TFUE nu poate fi considerat o dispoziție care conferă drepturi reclamanților, astfel încât aceștia nu îl pot invoca în susținerea cererii lor de despăgubire.
- 142 Pentru toate aceste motive, reclamanții invocă în mod eronat existența unei nelegalități care angajează răspunderea BCE în privința lor ca urmare a nedenunțării de către BCE a unei încălcări a articolului 124 TFUE în speță.
- 143 Având în vedere caracterul cumulativ al condițiilor de angajare a răspunderii extracontractuale a BCE, acțiunea trebuie respinsă în totalitate atunci când nu este îndeplinită una singură dintre aceste condiții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 ianuarie 2017, *Nausicaa Anadyomène și Banque d'escompte/BCE*, T-749/15, nepublicată, EU:T:2017:21, punctul 68 și jurisprudența citată).
- 144 În speță, având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se concluzioneze că niciunul dintre argumentele invocate de reclamanți nu a permis să se stabilească faptul că BCE a săvârșit o încălcare suficient de gravă a unor norme de drept care conferă drepturi particularilor. În consecință, este necesar să se respingă cererile de despăgubiri ale reclamanților pentru acest unic motiv și fără a fi necesar să se aprecieze existența în realitate a prejudiciului și existența unei legături de cauzalitate între comportamentul invocat al BCE și prejudiciul pretins.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 145 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanții au căzut în pretenții, se impune obligarea acestora la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor BCE.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a treia)

declară și hotărăște:

- 1) **Respinge acțiunea.**
- 2) **Obligă pe domnul Frank Steinhoff, pe domnul Ewald Filbry, Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg eG, pe domnul Werner Bäcker și EMB Consulting SE la plata cheltuielilor de judecată.**

Frimodt Nielsen

Kreuschitz

Póltorak

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 23 mai 2019.

Semnături